

Archeologie in het centrum van Ruisbroek

Ruisbroekse voorouders ontbloot

In het centrum van Ruisbroek krijgt de Jan Ruusbroec- en Onze-Lieve-Vrouwekerk een nieuwe bestemming. Daarbij wordt ook de omgeving stevig onder handen genomen. Bij zo'n graafwerken wordt een archeologisch onderzoek gepland, zeker als er zoals hier bodemvondsten verwacht worden.

Bron tekst en foto's: Julie Van Roy, Studiebureau Archeologie.

Zo'n 130 jaar geleden stond Ruisbroek al eens voor een gelijkaardige ingreep. Voor de bouw van een groter kerkgebouw werd het oude, te kleine kerkje afgebroken en het omliggende kerkhof verplaatst. Een nieuwe begraafplaats kwam er aan de overkant van het kanaal, in het verlengde van de Stationsstraat.

Sporen van de vroegere kerk

Het oorspronkelijke kerkje stond iets schuiner ingeplant ten opzichte van de Stationsstraat dan het huidige kerkgebouw, dat mooi evenwijdig met de straat staat. Op het bijgevoegde plan hebben we de contouren van de kerk over het oude gebouw geplaatst. Hierdoor wordt duidelijk dat de funderingen van de oude kerk onder de grond konden worden teruggevonden. Op foto 1 is dit goed te zien.

Het oorspronkelijke kerkje stond iets schuiner ingeplant ten opzichte van de Stationsstraat dan het huidige kerkgebouw (witte contour).

2

Enkele grafkuilen hebben een antropomorfe vorm waarbij de contouren het lichaam volgen.

De muren kunnen nog niet exact worden gedateerd. Bronnen vermelden door de Nieuwe Tijd herstellingen en uitbreidingen, maar geven geen exacte data. Omdat sommige muren bovenop of doorheen graven lopen, kan een datering van die graven helpen om ook de bouwfasen van de kerk te situeren.

Een dorpsgemeenschap onder de voeten

Studiebureau Archeologie vond maar liefst 45 begraven personen terug, verspreid over vier niveaus. Niet elk graf bevatte nog menselijke resten: sommige skeletten waren volledig vergaan en enkel zichtbaar als afdrucken in de klei. Bij sommigen lag het skelet slechts gedeeltelijk binnen het onderzochte vlak. Uiteindelijk konden 37 skeletten worden gelicht.

Het kerkhof was ordelijk aangelegd. De meeste graven lagen zuidwest-noordoost georiënteerd, met enkele afwijkingen. Volgens de christelijke traditie ligt een overledene met het hoofd naar het westen, zodat hij bij het Laatste Oordeel Christus tegemoet kijkt, die uit het oosten verschijnt. Enkel priesters en geestelijken lagen meestal andersom, opdat zij naar hun gelovigen zouden kijken.

In Ruisbroek speelde vermoedelijk een praktisch argument mee. De oude kerk was noordoost-zuidwest georiënteerd en allicht werd de inrichting van het kerkhof hierop afgesteld om de beschikbare ruimte optimaal te benutten.

De begraafplaats weerspiegelde de lokale bevolking. Mannen, vrouwen en kinderen lagen door elkaar begraven, zonder aparte zones. De graven gaven ook onmiddellijk enkele geheimen prijs: meerdere individuen hadden slecht geheelde breuken en ook rugklachten leken voor te komen, net als tandverlies en mondabscessen.

Oud en ouder

Hoe oud de graven zijn, kan voorlopig nog moeilijk worden ingeschat. De best bewaarde skeletten uit de bovenste lagen zijn vermoedelijk recenter, terwijl de slecht bewaarde, tot klei vergaande resten uit de onderste vlakken aanzienlijk ouder zijn. Enkele grafkuilen hebben een **antropomorfe vorm**, zoals te zien op foto 2. Dat wil zeggen dat de contouren het lichaam volgen en er dus geen 'recht-hoekige' afdruk van een kist is. Dergelijke kuilen komen vaak voor tussen de 10de en 12de eeuw.

Check de brochure Recent Archeologisch Onderzoek via www.vlaamsbrabant.be/erfgoedpublicaties.

Verder onderzoek

Hoewel het onderzoek slechts een beperkte oppervlakte besloeg, leverde het belangrijke inzichten. De skeletten en funderingen worden verder bestudeerd om het verhaal van Ruisbroek doorheen de eeuwen aan te vullen.